

ИСТОРИЈА НАЦИОНАЛНЕ ПЕДАГОГИЈЕ

Миле Ђ. Илић, Тајјана В. Михајловић, *Историја националне педагогије (Васпитање и педагогија у Срба до краја 20. вијека)*,
Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци, 2016.

Далиборка Б. Шкипина*

Приказ књиге

doi: 10.7251/NSK1701147S

UDK 37.01(091)(048.83)

COBISS.RS-ID 6466328

Научна монографија, *Историја националне педагогије (Васпитање и педагогија у Срба до краја 20. вијека)* проф. др Мила Ђ. Илића и проф. др Тајјане В. Михајловић је цјеловито и оригинално дјело, које је свакако резултат вишегодишњег научног и образовног рада аутора. Аутори хронолошким редом и на један јасан и надасве научно утемељен начин нас упознају са аспектима настанка, развоја и афирмације историје националне педагогије код Срба. Аутори су издвојили, представили и студиозно анализирали више карактеристичних раздобља. Дјело, својим обимом, научном и педагошком утемељеношћу, дидактичко-методичком разрадом,

теоријском вриједношћу и стручном апликативношћу, представља значајан допринос унапређивању научних сазнања и васпитно-образовне праксе. До сад смо имали прилику, углавном, да читамо чланке и радове о појединим парцијалним проблемима националне историје педагогије, док цјеловитијих дјела у виду научних монографија и универзитетских уџбеника о историји националне педагогије код Срба скоро и да нема. Цјеловитост ове монографије огледа се управо у њеној структури и садржају. Структурисана је у дванаест дијелова који су нумерисани и сваки од њих има своје наслове и поднаслове. Аутори су дали *предговор* и *увод* књиге гдје су укратко образложили њен садржај и значај. Књига садржи 490 страна, а издавач је Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци. Рецензенти су академик

* Далиборка Б. Шкипина је доцент на Филозофски факултет Пале, Универзитет у Источном Сарајеву. E-mail: daliborkaskipina@yahoo.com

проф. др Драго Бранковић и проф. др Бисера Јевтић.

Иако су дијелови књиге одвојени по насловима и поднасловима они су у исто вријеме и међусобно повезане цјелине које ћемо у овом раду укратко и представити. У првом дијелу књиге приказана је *Епистемологија историје педагогије* и *Научна позиција историје националне педагогије*. У оквиру *Епистемологије историје педагогије* представљени су: појам и предмет историје националне педагогије, њен циљ, садржај и задаци, методе историје националне педагогије као и извори проучавања педагошких појава у прошлости. Док, *Научна позиција историје националне педагогије* обухвата: мјесто историје националне педагогије у систему педагошких научних дисциплина и однос историје националне педагогије и осталих наука.

Други дио, *Прединституционално васпитање и образовање Срба* посвећен је поријеклу и отаџбини старих Словена, њиховом прединституционалном васпитању и образовању, као и примању хришћанства и почецима словенске писмености.

У трећем дијелу који носи наслове *Просвјетитељска дјелатност Ћирила и Методија* и *Просвјетитељска дјелатност Светог Саве* приказано је стварање словенске азбуке у деветом вијеку, просвјетитељски рад Ћирила и Методија, формирање Охридске школе и ширење писмености у 9, 10, 11. и 12. вијеку, Свети Сава – предани про-

свјетитељ, манастир Хиландар – средиште српске духовности и културе, систем образовања Савиних свештеника, те схватање Светог Саве о васпитању и образовању.

Четврти дио насловљен је као *Црква – организатор просвјете и школства 12, 13, 14. и 15. вијека*. Указано је на цркву која је у том периоду у потпуности преузела вјерско и духовно усмјеравање комплетног средњовјековног живота српског народа. Представљене су манастирске школе, епископске и парохисјалне, као и организација наставе у тим школама. Поред тога писано је и о основним обиљежјима васпитно-образовног рада средњовјековних школа, први буквар, Ресавска школа, приватне школе, Јеленино школство и прва српска домаћичка школа.

У петом дијелу *Школство и просвјета Срба у 16. и 17. вијеку*, представљен је просвјетни и културни развој српског народа 16. и 17. вијека. То је период кад су школство и просвјета били под утицајем турске власти и османлијског царства.

У шестом дијелу дати су сљедећи наслови: *Школство и просвјета Срба 18. вијека*, *Хуманистичко-просвјетитељски рад Теодора Јанковића Миријевског* и *Педагошко-просвјетитељска дјелатност Доситеја Обрадовића*. У оквиру ових наслова представљене су основне специфичности хуманистичко-просвјетитељског покрета. Представљени су српски просвјетитељи који припадају хумани-

стичко-просвјетитељском покрету – Теодор Јанковић Миријевски и Доситеј Обрадовић, као и њихови биографски подаци, значајна дјела, основне просвјетитељске и њихове педагошке идеје.

У седмом дијелу који је врло опширан и темељан, јер се ради о 19. вијеку у коме се и стварају многе идејно-педагошке основе школства и просвјете, те су аутори, с правом, истакли и представили основна обиљежја наставног рада школа 19. вијека, затим појаву Велике школе, као претечу развоја универзитета, народно просвјећивање, те просвјетну политику Аустроугарске у Босни и Херцеговини. Ту су и остала поглавља која приказују просвјетно и педагошко дјеловање Вука Стефановића Караџића, организационо-педагошку реформу Ђорђа Натошевића, педагошко стваралаштво Васе Пелагића, револуционарно-педагошке погледе Светозара Марковића, те живот, педагошки рад и укупни допринос утемељивача педагошке науке код нас – Војислава Бакића.

Осми дио монографије, који је и најопширнији, представља једну синтезу развоја педагошке науке у првој половини 20. вијека, са нагласком на основне специфичности школства тог времена у Босни и Херцеговини и Србији. Поред специфичних обиљежја школства аутори су се потрудили да исцрпно представе и прикажу све педагоге, али и оне који то нису били, а који су својим идејама допринијели

развоју педагошке мисли српског народа 20. вијека. Зато ћемо хронолошки, онако како је у књизи и наведено, навести само неке од наслова и поднаслова овог дијела: *Педагошки погледи Јована Миодраговића, Педагошки, просвјетни и организацијско-школски рад Сретена Аџића, Паја Радосављевић – представник експерименталне педагогије и психологије, Педагошка мисао Вићентија Ракића, Педагошка схватања Војислава Младеновића, Педагошки погледи и дидактичка схватања Косте Грубачића*. У оквиру наведених наслова читалачкој публици представљени су основни биографски подаци и значајна дјела поменутих педагога, као и њихове филозофско-педагошке основе рада, педагошке идеје, концепције васпитања, као и све специфичности за сваког од њих.

Девети дио насловљен је као *Допринос српских просвјетитеља, реформатора школства и педагога развоју савремених концепција и унапређењу наставе*. Овај дио чине следећи поднаслови: Извори просвјетитељске концепције васпитања, Педагогија – наука или вјештина, Хуманистичка повезаност компоненти васпитања, Допринос српских педагошких стваралаца унапређењу наставе и модернизацији образовања, Преображај наставе и модернизација образовања.

Десети дио тиче се наше непомредне прошлости, то јест развоја педагошке науке у другој половини 20. вијека, како је у ствари и насловљен

овај дио књиге. У овом дијелу аутори су указали на специфичне проблеме везане за одређење предмета проучавања педагогије, дефинисања основних појмова, односа педагогије и других сродних наука, развоја педагогије и конституисања научних дисциплина у оквиру педагогије. Само неки од наслова овог дијела књиге су: Дидактичка мисао и наставна пракса у другој половини 20. вијека, Научноистраживачки рад у области породичног васпитања и васпитања за слободно вријеме у другој половини 20. вијека, Допринос развоју предшколске и компаративне педагогије у другој половини 20. вијека, Афирмација андрагошких истраживања у другој половини 20. вијека и друго.

Једанаести дио књиге односи се на садржај извора и литературе коју су аутори консултовали приликом стварања ове монографије. Наведени су примарни и секундарни извори, као и *Индекс имена* и *Индекс појмова*.

Дванаести дио књиге, који је, може се рећи, круна овог преданог и прегалачког рада аутора, носи наслов *Именик српских педагога*, гдје су дати биографски подаци, заједно са насловима најзначајнијих цјеловитих дјела знаменитих српских педагога који су објавили запажене научне монографије, студије и чланке у другој половини 20. вијека, то јест закључно са 2000. годином.

На крају књиге приложене су и рецензије поменутих рецензена који су и предложили да ова научна моно-

графија буде публикована и то у што већем броју примјерака како би била доступна што ширем кругу корисника.

Из свега наведеног увиђа се значај ове монографије у области историје педагогије као педагошке дисциплине, јер представља крупан искорак у односу на досадашња тангентна истраживања из ове области. Поред тога што је веома садржајна и читљива књига је конципирана на један веома актуелан начин. Иако је првенствено намијењена студентима студијског програма педагогије, учитељског и предшколског студија, она заслужује пуну пажњу свих читалаца, не само стручњака на пољу васпитно-образовног рада, већ и оних који нису директно упућени у ову проблематику.

Сумирајући утиске о овом дјелу, може се с правом рећи да књига проф. др Мила Ђ. Илића и проф. др Татјане В. Михајловић *Историја националне педагогије (Васпитање и педагогија у Срба до краја 20. вијека)* представља изузетно вриједан допринос педагошкој науци и да заузима значајно мјесто у педагошкој литератури. Широка изворна база и изузетно познавање материје, омогућило је ауторима да у овој књизи предоче многа научна сазнања о историји националне педагогије код Срба, која су свакако од великог значаја за унапређивање васпитно-образовног рада и развој педагошке теорије и праксе.

Упутство ауторима

Основна задаћа *Наше школе* је да објављује оригиналне, првенствено истраживачке педагошке радове, а друга сврха је да објави изузетно вриједне теоретске опсервације значајне за педагошку теорију и праксу.

Припрема рукописа. Аутори треба да своје рукописе прије слања у Редакцију припреме по АПА стандардима (*Publication Manual of the American Psychological Association*, 6th ed.) – <http://www.apastyle.org/>. Рукописе прије слања треба лекторисати а потом доставити у електронској и принтаној форми са двоструким проредом. На посебној страници, прије текста рада, треба написати *Анстракт* који треба да има од 150 до 250 рије-чи. Након апстракта обавезно је написати до пет кључних ријечи које се користе у раду. *Референце* или *попис литературе* треба давати без нумерисања, тако што се наводи у лијевом равнању аутор/и а потом годиште, дјело и тако даље, као на примјер за књиге:

Kožuh, B. i Suzić, N. (2010). *Obrada podataka u istraživanjima*. Filozofski fakultet Banja Luka.

Bollen, K. A. (1989). *Structural equations with latent variables*. New York: Wiley.

Примјер за часописе:

Цвјетићанин, С., Бранковић, Н. и Самарџија, Б. (2008). Ставови ученика четвртог разреда основне школе о самосталном истраживачком раду у настави познавања природе. *Настава и васпитање*, бр. 2, 157–164.

Dennis, T. A., Cole, P. M., Wiggins, C. N., Cohen, L. H. & Zalewsky, M. (2009). The functional organization of preschool-age children's emotion expressions and actions in challenging situations. *Emotion*, 9, 520–530. doi: 10.1037/a0016514

Графикони и слике треба да „пливају“ унутар текста, а линије којима су исцртане фигуре и кривуље не смију бити тање од 0,5 поинта. Аутори који доставе некоректно цитиран текст или плагијат биће скинути са листе потенцијалних аутора у часопису *Наша школа*.

Маскиране рецензије су обавезне, а то подразумијева да сваки рад прегледају најмање два рецензента под шифром и без информације о аутору. Аутори су стога дужни да у тексту уклоне сва мјеста по којима би се могло препознати ауторство. Исто тако, аутори не могу знати ко од рецензената оцјењује њихов рад (double-blind принцип). Након рецензирања аутор може вратити личну форму писања. Рецензенти разврставају радове у категорије као што су: оригинални научни рад, прегледни чланак и слично.

Дозволе/информације. Уколико су у истраживању кориштени заштићени инструменти других аутора, нужно је да аутор обезбиједи дозволу за кориштење ових инструмената. То вриједи и за друга навођења у складу са стандардима које прописује АПА. Радови више аутора морају бити документовани писаном сагласношћу коаутора. Уз сваки рад нужно је доставити податке о томе како читаоци могу комуницирати са аутором/има, што подразумијева телефон и електронску адресу барем једног аутора или коаутора.